

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2008

Μάθημα: Λατινικά

Ημερομηνία : Τρίτη, 10 Ιουνίου 2008

Ωρα εξέτασης: 11:00 – 13:00

ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΣΗΣ
ΑΠΟΤΕΛΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ 8 (ΟΚΤΩ) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 50)

(Το κείμενο Ι παρατίθεται ελαφρά διασκευασμένο)

	<u>Μov.</u>
I. Licinus servus ¹ <u>Roma</u> Athenas fugit. Is Athenis apud Patronem ² paucos menses pro libero fuit, inde in Asiam abiit.	6
Postea Plato quidam ³ , cum eum fugitivum esse ex Aesopi litteris cognovisset, hominem comprehendit et in custodiam Ephesi tradidit.	7
Tu hominem investiga, quaeso, summaque diligentia vel Romam mitte vel Epheso rediens tecum deduc.	6
Noli spectare quanti homo sit. ⁴	2
<u>Propter</u> servi <u>scelus</u> et audaciam, tanto dolore Aesopus est adfectus, ut nihil ei gratius possit <u>esse</u> quam recuperatio <u>fugitivi</u> .	7
ΣΥΝΟΛΟ	28
(Λατινικά Λυκείου, XXVIII)	

¹ Απαλείφθηκαν τα «Aesopi nostri» και «tibi notus».

² Απαλείφθηκε το «Epicureum».

³ Απαλείφθηκε το «Sardianus».

⁴ Απαλείφθηκε το απόσπασμα «Parvi ... Sed.».

	<u>Mov.</u>
<p>II. Porcia, Bruti <u>uxor</u>, cum viri sui consilium de interficiendo Caesare cognovisset, cultellum tonsorium quasi unguium resecandorum causa poposcit eoque velut forte elapso se vulneravit.</p>	9
<p>Clamore deinde ancillarum in cubiculum vocatus Brutus ad eam obiurgandam venit, quod tonsoris praeripuisset officium.</p>	7
<p>Cui secreto Porcia «non est hoc» inquit «temerarium <u>factum</u> meum, sed certissimum indicium amoris mei erga te tale consilium molientem».</p>	6
ΣΥΝΟΛΟ	22
(Λατινικά Λυκείου, XLIX)	

Για κάθε λάθος, παράλειψη ή προσθήκη αφαιρείται 0,5 μονάδα.

Ενδεικτικές απαντήσεις

1. Να μεταφέρετε στον αντίθετο αριθμό τους κλιτούς όρους των πιο κάτω προτάσεων:

- α) *servum in custodiam tradidit*
servos in custodias tradiderunt/ -ere
- β) *tu hominem investiga*
vos homines investigate
- γ) *cum viri sui consilium cognovisset*
cum virorum suorum consilia cognovissent

(Μονάδες 0,5X10=5)

2. Να γράψετε τις πιο κάτω αντωνυμίες στη γενική του πληθυντικού στο γένος που βρίσκονται:

is
eorum

quidam
quorundam

hoc
horum

(Μονάδες 0,5X3=1,5)

3. Να γράψετε τους τύπους των πιο κάτω ρημάτων, σύμφωνα με την οδηγία που υπάρχει δίπλα στον καθένα (εκεί όπου χρειάζεται, να λάβετε υπόψη το υποκείμενό τους στο κείμενο):

fugit: στο απαρέμφατο του ενεστώτα και του παρακειμένου, στην ίδια φωνή
fugere, fugisse

fuit: στον αντίστοιχο τύπο του ενεστώτα και του μέλλοντα
est, erit

mitte: στη μετοχή του ενεστώτα και του μέλλοντα στην ονομαστική ενικού, στο αρσενικό γένος, στη φωνή που βρίσκεται
mittens, missurus

vulneravit: στο β' πρόσωπο ενικού της υποτακτικής του ενεστώτα και του παρακειμένου, στην παθητική φωνή
vulnereris / -ere, vulnerata sis

venit: στο γ' πρόσωπο πληθυντικού της οριστικής του ενεστώτα και του συντελεσμένου μέλλοντα, στην ίδια φωνή
veniunt, venerint

(Μονάδες 0,5X10=5)

4. α) Να γράψετε τους άλλους βαθμούς των πιο κάτω επιθέτων, αφού λάβετε υπόψη την πτώση, τον αριθμό και το γένος τους στο κείμενο:

<u>Θετικός</u>	<u>Συγκριτικός</u>	<u>Υπερθετικός</u>
<i>certum</i>	<i>certius</i>	<i>certissimum</i>
<i>gratum</i>	<i>gratius</i>	<i>gratissimum</i>

(Μονάδες 0,5X4=2)

- β) Να γράψετε το επίρρημα που παράγεται από το πιο κάτω επίθετο και στους τρεις βαθμούς:

libero

<u>Θετικός</u>	<u>Συγκριτικός</u>	<u>Υπερθετικός</u>
<i>libere</i>	<i>liberius</i>	<i>liberrime</i>

(Μονάδες 0,5X3=1,5)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους πιο κάτω τύπους (είναι υπογραμμισμένοι στα κείμενα):

- α) *Roma* : απρόθετη αφαιρετική απομάκρυνσης (όνομα πόλης)
β) *propter scelus* : εμπρόθετος προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου
γ) *esse* : τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο *possit*
δ) *fugitivi* : γενική αντικειμενική στο *recuperatio*
ε) *uxor* : παράθεση στο *Porcia*
στ) *factum* : κατηγορούμενο στο *hoc*

(Μονάδες 0,5X6=3)

6. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις πιο κάτω προτάσεις:

α) *Cum eum fugitivum esse ex Aesopi litteris cognovisset* (είδος, εισαγωγή, αιτιολόγηση εκφοράς, ακολουθία των χρόνων)

- Είδος: **δευτερεύουσα χρονική πρόταση** (Μονάδα 0,5)
- Εισάγεται: **με τον ιστορικό/διηγηματικό *cum*** (Μονάδα 0,5)
- Εκφέρεται: **με υποτακτική λόγω του ιστορικού *cum*, χρόνου υπερσυντελίκου (*cognovisset*)** (Μονάδα 0,5)
- Ακολουθία των χρόνων: **Εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*comprehendit / tradidit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν** (Μονάδα 0,5)

β) *quanti homo sit* (είδος και εισαγωγή, αιτιολόγηση εκφοράς, ακολουθία των χρόνων, συντακτική θέση)

- Είδος: **δευτερεύουσα πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας και εισάγεται με την αναφορική αντωνυμία *quanti*.** (Μονάδα 0,5)
- Εκφέρεται: **με υποτακτική, όπως όλες οι πλάγιες ερωτηματικές προτάσεις, χρόνου ενεστώτα (*sit*)** (Μονάδα 0,5)
- Ακολουθία των χρόνων: **Εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*noli spectare*) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν** (Μονάδα 0,5)
- Συντακτική θέση: **αντικείμενο στο *spectare*** (Μονάδα 0,5)

γ) *quod tonsoris praeripuisset officium* (είδος, εισαγωγή, αιτιολόγηση εκφοράς, ακολουθία των χρόνων)

- Είδος: **δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση** (Μονάδα 0,5)
- Εισάγεται: **με τον αιτιολογικό σύνδεσμο *quod*** (Μονάδα 0,5)
- Εκφέρεται: **με υποτακτική, γιατί εκφράζει υποκειμενική**

αιτιολογία, χρόνου υπερσυντελικού (*praeripisset*) (Μονάδα 0,5)

- Ακολουθία των χρόνων: Εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*venit*) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν (Μονάδα 0,5)

7. α) Να αποδώσετε με άλλο, ισοδύναμο συντακτικά, τρόπο το καθένα από τα πιο κάτω:

Noli spectare

Ne (ή άλλη αρνητική λέξη) spectaveris

(Μονάδα 1)

quam recuperatio fugitivi

recuperatione fugitivi

(Μονάδα 1)

β) Να αναγνωρίσετε στην πιο κάτω φράση το συντακτικό φαινόμενο και να αιτιολογήσετε τη χρήση της παθητικής σύνταξης:

unguium resecandorum causa

Πρόκειται για το φαινόμενο της γερουνδιακής έλξης.

(Μονάδα 1)

Εδώ η παθητική σύνταξη (γερουνδιακή έλξη) είναι υποχρεωτική, διότι έχουμε εμπρόθετο γερούνδιο (πρόθεση *causa*) και το ρήμα του γερουνδίου (*resecō*) συντάσσεται με αιτιατική.

(Μονάδα 1)

γ) Με εξάρτηση από το *Porcia dixit*, να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο:

«*non est hoc temerarium factum meum*»

Porcia dixit non esse illud/ id temerarium factum suum

esse: 0,5 μον.

illud/ id : 0,5 μον.

suum: 0,5 μον.

απάλειψη εισαγωγικών: 0,5 μον.

8. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Νέα Ελληνικά:

Dum in his locis Caesar navium parandarum causa moratur, ex magna parte hostium ad eum legati venerunt qui se de ultimi anni consilio excusarent, quod homines barbari et nostrae consuetudinis imperiti bellum populo Romano fecissent.

C. Caesaris, *De Bello Gallico*, IV, 22 (διασκευή)

	<u>Μον.</u>
Ενώ ο Καίσαρας καθυστερούσε / χρονοτριβούσε σ' αυτούς τους τόπους,	1,5
για να προετοιμάσει τα πλοία,	1,5
από μεγάλο μέρος των εχθρών ήλθαν προς αυτόν απεσταλμένοι	2
για να απολογηθούν για την απόφαση / σχέδιο του τελευταίου / προηγούμενου χρόνου,	2
διότι άνθρωποι βάρβαροι και άπειροι της δικής μας αγωγής / συνήθειας	1,5
είχαν διεξαγάγει / κάνει πόλεμο εναντίον του ρωμαϊκού λαού.	1,5
ΣΥΝΟΛΟ	10

9. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά:

	<u>Μον.</u>
Οι στρατιώτες του βασιλιά ανήγγειλαν στους κατοίκους	2
ότι θα πολεμήσουν για τη σωτηρία της μικρής πόλης.	3
Όταν ακούστηκαν αυτά τα λόγια,	2
απελευθερώθηκαν όλοι από το φόβο	2
και περιφρόνησαν τον κίνδυνο.	1
ΣΥΝΟΛΟ	10

Μεταφορά

Regis milites incolis nuntiaverunt se pugnatuos esse / proeliatuos esse / bellatuos esse pro urbis parvae salute. His verbis auditis / Cum haec verba audita essent / Cum haec verba audivissent, omnes metu/ timore liberati sunt et periculum contempserunt.